

TÜRKÇE'DEKİ YAZMA VE BASMALARIN ANA KAYNAKLARI

Bülent Ağaođlu

3 Nisan 2016 Pazar

1928'E KADAR OLAN DÖNEMDE eski kültürümüzde tüm kitapların, 3 ana indeksi (kaynakçası, bibliyografyası) var. Bunlar;

(Bu kaynaklarda yer alan binlerce eserden hangilerinin günümüz Türkçesiyle yayınlandığını belirten bir kaynağa çok ihtiyaç olsa gerek)

1/

<http://www.yazmalar.gov.tr/>

2/

Basmalar (Basılı Kitaplar) (1729'dan 1928'e: Arap Alfabeli 30 Bin Adet)

Eski Harfli Türkçe Basma Eserler Bibliyografyası. <http://bibliyografyalar.mkutup.gov.tr/>

3/

Seyfettin Özege & Nadir Eserler Koleksiyonu

<http://webarsiv.atauni.edu.tr/dijital-nadir-eserler-koleksiyonu>

4/

"Arap Harfli Kitaplar

40.000'e yakın Arap harfli eser bulunmaktadır.

Atatürk Kitaplığı koleksiyonlarında 40.000'e yakın Arap harfli eser bulunmaktadır. Bunların yaklaşık 38.400'ü Osmanlıca, 1.300 adedi Arapça, kalan 300 adedi Farsça ve diğer dillerdedir. Bunların arasında Avrupa'da basılan Arap harfli kitaplar ile İlk Türk matbaalarında (Müteferrika, Üsküdar, Mühendishane ve İstanbul Matbaaları) basılan kitaplar önemli bir yere sahiptir."

<http://ataturkkitapligi.ibb.gov.tr/ataturkkitapligi/index.php?dil=tr&p=7&ID=2>

5/

"Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu

1978 yılında Bakanlığımız bünyesinde başlatılan Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu (TÜYATOK) projesi çerçevesinde, Milli Kütüphane Yazma Eserler Katalogları da dahil olmak üzere toplam 32 cilt halinde yayınlanan 25.653 künyeye ait yazma eser katalogları ile bugüne kadar katalogları yayınlanmayan çeşitli koleksiyonlara ait yaklaşık 60.000 adet yazma eser tespit işini okuyucu ve araştırmacıların hizmetine sunmak amacıyla 85.653 yazma eser künyesi 2004 yılı içerisinde CD ortamına aktarılmış ve TÜYATOK CD 1-2, yayınlanmıştır.

Projenin devamı olarak yurt içi ve yurt dışındaki bazı kütüphanelerde bulunan Türkçe elyazması eserlere ait 40.250 adet yazma eser künye bilgilerinin bilgisayar ortamına aktarılması, kayıtlarının internet ile erişilebilir mevcut veri tabanında bilgisayara girilmesi; katalog bilgilerinin belirli alanlara göre sorgulanabilmesi ve çıktı alınabilmesini sağlayacak şekilde, araştırmacıların hizmetine sunmak üzere TÜYATOK CD 3 yayınlanmıştır.

Milli Kütüphane koleksiyonunda bulunan elyazması eserlerin, günümüz teknolojik imkanlarından faydalanarak daha aktif kullanımı ve Türk bilgi birikiminin dünya ile paylaşılabilmesi amacıyla, 2004 yılından itibaren elyazması eserlerin dijital ortamda saklanması ve sunulması projesi başlatılmıştır."

<http://www.mkutup.gov.tr/tr/Sayfalar/Hizmetlerimiz/Yayinlarimiz.aspx>

6/

Türkiye Basmaları Toplu Kataloğu I, II

Çalışmaları 1990 yılında başlatılan Türkiye Basmaları Toplu Kataloğu (TÜBATOK), günümüze kadar yayınlanmış kataloglarda yer alan, ayrıca 157 il ve ilçe halk kütüphanesinde bulunan Arap harfli Türkçe basma kitaplara ilişkin bilgilerin bir araya toplanması amacıyla hazırlanıp yayınlanmaya başlamıştır. Bugüne kadar toplam 6 cilt yayınlanmıştır.”

<http://www.mkutup.gov.tr/tr/Sayfalar/Hizmetlerimiz/Yayinlarimiz.aspx>

7/

Milli Kütüphane Yazmalar Kataloğu

Bu katalogda satın alma ve bağış yoluyla Milli Kütüphane koleksiyonuna dahil olan yazma ve nadir eserlerin bibliyografik kimlikleri verilmekte ve tanıtımı yapılmaktadır. Toplam 8 cilt yayınlanmış olup, 1. Cilt, Genel Konular, Metafizik, Gizli İlimler, 2. Cilt, Gizli İlimler, Psikoloji, Mantık, Felsefe, 3. Cilt, Kuran İlimleri, Tefsir, 4. Cilt, Hadis, 5. Cilt, Akait ve Kelam, 6. Cilt, Türkçe Yazma Divanlar, 7. Cilt, Cönkler, 8. Cilt, Şiir Mecmuaları başlıklarını taşımaktadır.”

<http://www.mkutup.gov.tr/tr/Sayfalar/Hizmetlerimiz/Yayinlarimiz.aspx>

8/

Milli Kütüphanede Mevcut Arap Harfli Kitapların Muvakkat Kataloğu

Milli Kütüphanede Arap harfli basma kitapların sağlanmasına, Kütüphanenin kuruluş hazırlıklarının yapıldığı yıllarda başlanmıştır. İlk yıllarda daha çok şahısların kitap bağışı, daha sonraki yıllarda da satın alma yoluyla Milli Kütüphane, Arap harfli basma kitap koleksiyonunu oldukça zenginleştirmiştir. Sağlanan Arap harfli kitaplar 1946 yılından itibaren kataloglanmaya başlanmış ve Milli Kütüphane.de Mevcut Arap Harfli Eserler Muvakkat Kataloğu'nun basımı, iki cilt halinde 1956–1957 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Yıllar geçtikçe dermenin daha da genişlemesi nedeniyle, Milli Kütüphane'de Mevcut Arap Harfli Eserler Muvakkat Kataloğu'nun genişletilmiş ikinci basımı 1964–1968 yılları arasında yapılmıştır. 1971 yılında ise, ek fasikül çıkartılarak o tarihe kadar Milli Kütüphane koleksiyonuna giren Arap harfli Türkçe kitapların bibliyografik kimlikleri kayıt altına alınmıştır.

1957 Yılına Kadar Milli Kütüphane'ye Girmiş Arap Harfli Türkçe Süreli Yayınların Kataloğu

Milli Kütüphane koleksiyonunda bulunan Arap harfli Türkçe süreli yayınların künye bilgilerinin yer aldığı katalog 1957 yılında yayınlanmıştır.”

<http://www.mkutup.gov.tr/tr/Sayfalar/Hizmetlerimiz/Yayinlarimiz.aspx>

9/

Ircica'nın Osmanlı'da Bilim Hakkındaki Kaynakçaları

Açıklamalı Türk kimya eserleri bibliyografyası : (Basmalar / 1830–1928) ve modern kimya biliminin

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar olan durumu ve gelişmesi. / Ekmeleddin İhsanoğlu, doğ.

1943-. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic

History Art & Culture (IRCICA), 1985. IX, 148 s. ; 24 cm -- (İlim tarihi kaynaklar ve araştırmalar serisi ;

2) Dizin var

Osmanlı astronomi literatürü tarihi. / Ekmeleddin İhsanoğlu ...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat

ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 1997. 1. c.

(CCIII, 448 s.) ; 24 cm. -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 7. Osmanlı Bilim Tarihi

Literatürü Serisi ; 1)

Osmanlı matematik literatürü tarihi : history of mathematical literature during the ottoman period. / Ekmeleddin İhsanoğlu, doğ. 1943–, Ramazan Şeşen, Cevat İzgi. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 1999. 1. c. (CXII, 349 s.) ; 25 cm. + 3 s. belge -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 8. Osmanlı bilim tarihi literatürü serisi ; 2)

Osmanlı coğrafya literatürü tarihi = History of geographical literature during the ottoman period. / Ekmeleddin İhsanoğlu...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 2000. 1. c. (LXXXIX, 396, 16 s.) : şkl., hrt. ; 25 cm. -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 9. Osmanlı Bilim tarihi literatürü serisi ; 3)

Osmanlı coğrafya literatürü tarihi. / Ekmeleddin İhsanoğlu...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 2000. 2. c. (397–912, 8 s.) : şkl., hrt. ; 25 cm. -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 9. Osmanlı Bilim tarihi literatürü serisi ; 3)

Osmanlı musiki literatürü tarihi. / Ekmeleddin İhsanoğlu...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 2003. LXXVII, 479, 27 s. ; 25 cm.

Osmanlı tabii ve tatbiki bilimler literatürü tarihi = (history of the literature of natural and applied sciences during the Ottoman period). / hazırlayanlar Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar ; editör Ekmeleddin İhsanoğlu. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 2006. 1. c. (CXLVIII, 714 s.) ; 24 cm.

Osmanlı tabii ve tatbiki bilimler literatürü tarihi = (history of the literature of natural and applied sciences during the Ottoman period). / hazırlayanlar Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar ; editör Ekmeleddin İhsanoğlu. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 2006. 2. c. (715–1562 s.) ; 24 cm.

Osmanlı tıbbi bilimler literatürü tarihi = History of the literature of medical sciences during the Ottoman period. / hazırlayanlar Ekmeleddin İhsanoğlu...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, 2008. 1. c. (CLXXXI, 556, [32] s.) : belge ; 24 cm. -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 14. Osmanlı bilim tarihi literatürü serisi ; 7)

Osmanlı tıbbi bilimler literatürü tarihi = History of the literature of medical sciences during the Ottoman period. / hazırlayanlar Ekmeleddin İhsanoğlu...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, 2008. 2. c. (557–1304, [44] s.) : belge, fot. ; 24 cm. -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 14. Osmanlı bilim tarihi literatürü serisi ; 7)

Osmanlı tıbbi bilimler literatürü tarihi = History of the literature of medical sciences during the Ottoman period. / hazırlayanlar Ekmeleddin İhsanoğlu...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, 2008. 3. c. (1305–2036, [33] s.) : belge, fot. ; 24 cm. -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 14. Osmanlı bilim tarihi literatürü serisi ; 7)

Osmanlı tıbbi bilimler literatürü tarihi = History of the literature of medical sciences during the Ottoman period. / hazırlayanlar Ekmeleddin İhsanoğlu...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, 2008. 4. c. (2037–2380 s.) : belge, fot. ; 24 cm. -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 14. Osmanlı bilim tarihi literatürü serisi ; 7)

Osmanlı astroloji literatürü tarihi ve Osmanlı astronomi literatürü tarihi zeyli = History of Ottoman astrology literature and supplement to the history of Ottoman astronomy literature. / Editör

Ekmeleddin İhsanoğlu ; hazırlayanlar Ramazan Şeşen...[ve öte.]. -- İstanbul : IRCICA İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, 2011. 1. c. (LXXXI, 514, [14] s.) : belge ; 24 cm.

Osmanlı bilim literatürü tarihi genel indeksi = History of Ottoman scientific literature cumulative index. / editör Ekmeleddin İhsanoğlu ; hazırlayanlar Ramazan Şeşen...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 2011. XV, 980 s. ; 24 cm. -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 17. Osmanlı bilim tarihi literatürü serisi ; 9)

Osmanlı bilim literatürü tarihi zeylleri = Supplements to the history of Ottoman scientific literature (mathematical, geographical, music, military arts, natural and applied sciences, and medical sciences literature) and history of Ottoman classification of sciences literature : (matematik, coğrafya, musiki, askerlik, tabii ve tatbiki bilimler, tıbbi bilimler) ve Osmanlı Mavzu'at al-ulum literatürü tarihi. / editör Ekmeleddin İhsanoğlu ; hazırlayanlar Ramazan Şeşen...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 2011. 1.c.

Osmanlı bilim literatürü tarihi zeylleri = Supplements to the history of Ottoman scientific literature (mathematical, geographical, music, military arts, natural and applied sciences, and medical sciences literature) and history of Ottoman classification of sciences literature : (matematik, coğrafya, musiki, askerlik, tabii ve tatbiki bilimler, tıbbi bilimler) ve Osmanlı Mavzu'at al-ulum literatürü tarihi. / editör Ekmeleddin İhsanoğlu ; hazırlayanlar Ramazan Şeşen...[ve öte.]. -- İstanbul : İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi ; Research Centre for Islamic History Art & Culture (IRCICA), 2011. 2. c. (XXVI, 644 : fot. ; 24 cm. -- (İlim tarihi kaynakları ve araştırmaları serisi ; 16. Osmanlı bilim tarihi literatürü serisi ; 8)